

БӨЛІМ: ЖАЛПЫ РУБРИКА

Т.Тұрлығұл "Тарихты оқыту әдістемесі"

ЖАРИЯЛАНДЫ
17.07.2025СІЛТЕМЕ
https://bilimger.kz/181676/

1. КІРІСПЕ

Тарих пәнін оқыту — бұл жас ұрпақты ұлттық, жалпыадамзаттық құндылықтар негізінде тәрбиелеуге бағытталған кешенді педагогикалық процесс. Қазақстан тәуелсіздігі алғаннан кейін тарихты оқытуда ұлттық мазмұнды арттыру мәселесі өзекті мәселе ретінде қойылды. Осы тұрғыдан Тотай Тұрлығұл – қазақ тарихын оқыту әдістемесінің дамуы мен жүйеленуіне елеулі үлес қосқан әдіскер ғалым .

2. ТҰРЛЫҒҰЛ ӘДІСТЕМЕСІНІҢ ҒЫЛЫМИ НЕГІЗІ

• **Даму кезеңдері:** Тұрлығұл тарихты оқыту әдістемесін төрт кезеңге бөледі:

1. Ы. Алтынсарин дәуірі — 1917 жылға дейін;
2. 1917–1959 жж. — алғашқы қалыптасу кезеңі;
3. 1960–1990 жж. — Қазақстан тарихының мазмұны анықталып, пән ретінде бекітілді;
4. Кеңестік жүйе ыдырағаннан кейінгі кезең — тарих пәнінің дербес пән ретіндегі реформалануы.

• **Интеграциялық тәсіл:** Әдістеме тарихты « мақсаты-мазмұны-оқыту жолдары-оқушы әрекеті-нәтижесі» логикалық тізбегімен қарастырады және педагогика, психология, әлеуметтану, логика сияқты ілімдермен үндестікте дамиды.

3. НЕГІЗГІ ҚАҒИДАЛАРЫ

1. **Проблемалық-диалогтік тәсіл:** Оқушыны пассивті қабылдаушы емес,

тарихи сұрақтар мен жауаптарды іздеген зерттеуші ретінде қарастырады.

2. **Көрнекілік пен ақпараттық-интерактивтілік:** Карталар, тарихи суреттер, хронологиялық сызбалар, цифрлық ресурстар мен АКТ құралдары арқылы оқу процесін белсенді әрі әсерлі ету қажеттілігі басым.

3. **Зерттеу және жобалық әдістер:** Оқушыларға деректермен жұмыс істеу, деректану, көздерге талдау жасау арқылы өз бетінше зерттеу жүргізу, жобалар дайындау түрінде тапсырмалар беріледі .

4. **Тарихи сана мен ұлттық ұлтжандылық қалыптастыру:** Пәннің жастарға ұлттық тарихи сананы дарытудағы рөлі айқын; оқыту арқылы патриотизм, мемлекеттік идеология мен мәдени құндылықтар дарытылады .

4. ӘДІСТЕР МЕН ҚҰРАЛДАР

- **Әңгіме-баяндау және лекциялық жол:** Тұрлығұл дәстүрлі баяндау әдісін қолдануды мақұлдайды, бірақ оны диалог, талдау, сұрақ-жауап арқылы байыту керек деп көрсетеді .

- **Құжаттар мен архивтік деректермен жұмыс:** Негізгі тарихи мәліметтер мен мәліметтермен оқушылардың белсенді шығармашылық жұмыстарын жетілдіру қарастырылған .

- **Интерактивтік құралдар:** АКТ, мультимедиялық кабинеттер, электрондық оқулықтар, карталар, графика және тарихи реконструкциялар енгізіледі .

5. ПРАКТИКАЛЫҚ ҚОЛДАНУ

1. **Сабақ құрылымы:** Әдістеме бойынша сабақ жоспары проблемалық сұрақтан басталып, зерттеу, дискуссия, қорытынды жасап, рефлексиямен аяқталады.

2. **Бағалау тәсілі:** Белгіленген критерий бойынша оқушы өз-өзін және бір-бірін бағалайды, зерттеу жұмыстары үшін жобалық бағалау қолданылады.

3. **Жобалық-жүргізілген жұмыстар:** Мектеп пен ЖОО-да «Мәңгілік Ел» құндылықтарына арналған болашақ тарих мұғалімдерін даярлау жүйесі енгізілуде .

6. ҚОРЫТЫНДЫ

Тұрлығұлдың тарихты оқыту әдістемесі — тарихи және педагогикалық ілімдерді ұштастырған, оқушының белсенді танымдық іс-әрекетін арттыруға, ұлттық-мәдени сана қалыптастыруға бағытталған инновациялық жүйе. Оны мектеп пен жоғары оқу орындарында тиімді енгізу жалғасуда, және ұлттық тарих пен идеологиялық тәрбиеге ұйытқылайтын алуыт аспан жолы болмақ.

□ Ұсынылатын әдебиеттер:

- Тұрлығұл Т. Т. «Қазақстан тарихын оқытудың теориясы мен әдістемесі» (2011)
- Тұрлығұл Т. Т. «Ежелгі Қазақстан тарихы: 5-6 сыныпта оқыту әдістемесі» (2001-2002)
- Тұрлығұл Т. Т. Қазақстан тарихы әдістемесінің 4 даму кезеңі (1998)

ҚМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.